

چگونگی ارائه خدمات حضور و غیرحضور در پاندمی کرونا

مریم سلمانی

کارشناس مسئول آموزش بهورزی
دانشگاه علوم پزشکی کرمان

اسما شاکری

کارشناس آموزش بهورزی
دانشگاه علوم پزشکی کرمان

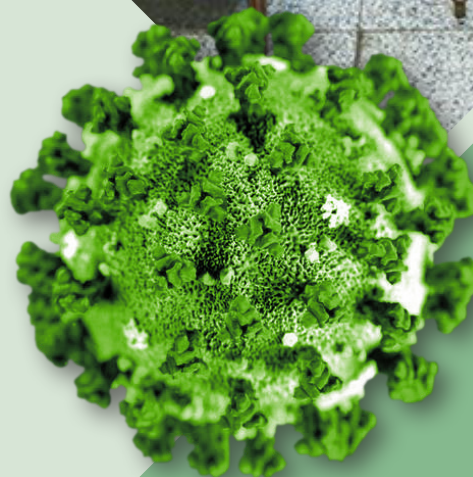
نرگس حمزه نژاد

مدیر مرکز آموزش بهورزی
دانشگاه علوم پزشکی کرمان

مقدمه

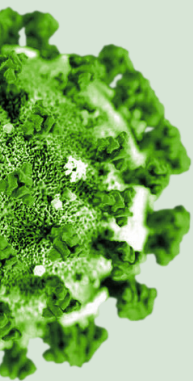
در ماه دسامبر سال ۲۰۱۹ میلادی، نوع جدیدی از عفونت‌های تنفسی شدید در شهر ووهان چین گزارش شد. در مطالعات اولیه یک نوع کرونا ویروس جدید که قرابت ژنتیکی زیادی با سارس داشت، به عنوان عامل ایجاد کننده بیماری مطرح شد. در ۱۱ ژانویه ۲۰۲۰ اولین مورد مرگ ناشی از این بیماری در چین گزارش و موارد مثبتی نیز در سایر کشورها نظیر تایلند، ژاپن، کره جنوبی و آمریکا تا ۲۰ ژانویه ۲۰۲۰ اعلام شد. این بیماری که عامل ایجاد کننده آن ویروس کرونا جدید covid19 نام گذاری شد، تا اول می ۲۰۲۰ بیش از سه میلیون نفر را در جهان مبتلا و حدود ۲۲۰ هزار نفر را به کام مرگ کشانده است. در حال حاضر بیش از ۲۰۰ کشور

اهداف آموزشی

امید است خوانندگان محترم پس از مطالعه مقاله:

- اهمیت بیماری کرونا را بیان کنند.
- مزایای ارائه خدمات بهداشتی را توضیح دهند.
- راه‌های ارائه خدمات در سیستم بهداشتی را بیان کنند.

این ویروس از طریق انجام آزمایش‌های تخصصی انجام می‌شود. طبق گزارش‌های اخیر ممکن است افراد آلوده به ویروس کرونا جدید ۲۰۱۹ قبل از بروز علائم بیماری آلوده به ویروس باشند. با این حال براساس داده‌های موجود، افرادی که علائم بیماری را دارند باعث شیوع بیشتر ویروس می‌شوند. سازمان بهداشت جهانی در حال انجام مطالعات اپیدمیولوژیک گسترده روی چرخه انتقال ویروس و روش‌های محافظت و پیشگیری از ابتلا به بیماری است. دانستن دوره عفونی ویروس، مدت زمانی که بیماران آلوده ممکن است ویروس را به دیگران منتقل کنند و راه‌های دقیق انتقال آن، برای پیش بینی اقدام‌های کنترلی ضروری در محیط‌های کاری بسیار مهم است.

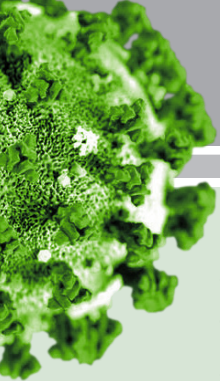
افرادی که به منطقه‌ای که ویروس کرونا جدید ۲۰۱۹ در آن گزارش شده مسافرت می‌کنند ممکن است در معرض خطر عفونت باشند. در ابتدای اپیدمی اغلب کسانی که از کشورهای دیگر آلوده شده بودند سابقه سفر به چین را داشتند یا تماس نزدیک با بیماران، مانند اعضای خانواده داشته‌اند یا در بین متخصصان کادر پزشکی و بهداشتی شناسایی شدند. واکنش نظام سلامت ایران برای مقابله با پاندمی کرونا در ۷ حوزه اصلی شامل بهداشت، درمان، آموزش، پشتیبانی، مدیریت بحران، مدیریت پژوهش و مدیریت ارتباطات و اطلاعات انجام گرفته است.

جهان درگیر این ویروس هستند و بیشترین میزان ابتلا در کشورهای آمریکا، اسپانیا و ایتالیا است. گسترش بیماری ویروس کرونا سبب ضرر و زیان اقتصادی فراوان به محیط‌های کسب و کار، کاهش روند فعالیت‌های تولید و افت شاخص‌های اقتصادی در جهان شده است؛ لذا با توجه به درگیر شدن تمامی کشورهای جهان در این بیماری و سیر پیش‌رونده آن، سازمان جهانی بهداشت به همه کشورها توصیه کرده آمادگی لازم برای کنترل اپیدمی و مهار بیماری را داشته باشند و دستورالعمل‌های متعددی در خصوص مشاغل و لزوم رعایت موازین بهداشتی در محیط‌های کاری تهیه و ارایه کرده است. با توجه به تفاوت وضعیت اجتماعی اقتصادی و الگوی زندگی در کشورها، وضعیت شیوع بیماری در کشورهای مختلف متفاوت بوده و لازم است هر کشوری با توجه به وضعیت خود اقدام‌های لازم را اجرایی کند چرا که یک نسخه یکسان برای مقابله با این ویروس وجود ندارد. بررسی‌ها نشان داد که دولت‌ها و متخصصان انفورماتیک پزشکی می‌توانند از تجارب نقش سلامت الکترونیک در شیوع بحران بیماری کرونا برای مقابله با هر گونه بیماری همه گیر در آینده درس بگیرند تا مانع از هر گونه تهدید جانی ملل، رکود اقتصادی و در نهایت پاسخ سریع در مواقع فوق بحرانی شوند.

چگونگی ارایه خدمات حضوری و غیرحضوری در پاندمی کرونا

کرونا ویروس‌ها خانواده بزرگی از ویروس‌ها هستند که عامل ایجاد بیماری‌هایی از قبیل سرماخوردگی تا بیماری‌های شدیدتری مانند مرس و سارس به شمار می‌روند. شناسایی راه‌های انتقال عامل ایجاد کننده بیماری نقش مهمی در کنترل آن خواهد داشت. راه‌های انتقال این ویروس هنوز به طور دقیق مشخص نشده ولی به عنوان یک اصل کلی ویروس‌های تنفسی به طور عمده از طریق قطرات ریز موجود در سرفه یا عطسه یا لمس اشیای آلوده منتقل می‌شوند. این بیماری در حال حاضر واکسن و درمان شناخته شده‌ای ندارد و تلاش از سوی مراکز علمی دنیا برای کشف واکسن و داروی بیماری در حال انجام است. شناسایی

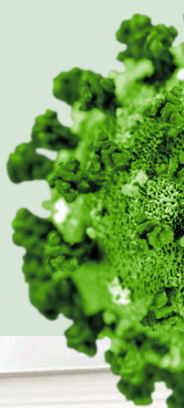

● استفاده از محافظ چشم، دستکش و لباس مخصوص به طور کلی مشاغل در معرض خطر شامل خدمات بهداشتی درمانی، کارکنان صنعت توریسم، کارکنان بخش حمل و نقل و نگهداری، صنعت هتلداری و خرده فروشی و کارگران ساختمانی هستند. در این میان شاغلان سالمند، افراد دارای سابقه ابتلا به بیماری‌های مزمن قلبی ریوی، دیابت و افرادی که مواجه با مواد شیمیایی تنفسی در محیط کار (گازها، بخارات و...) دارند، استعداد بیشتری جهت ابتلا داشته و خطر مرگ و میر در این افراد بالاتر است. کارفرمایان باید راهبردهای کنترل عفونت را براساس یک ارزیابی ریسک دقیق و فنی با استفاده از نظرات کارشناسان بهداشتی در محیط کار اجرایی کنند تا از بروز بیماری در کارکنان سازمان پیشگیری شود. اقدام پیشگیرانه و کنترلی برای محافظت از کارگران در مواجهه با ویروس کرونا و ابتلا به آن بستگی به نوع کار انجام شده و ریسک مواجهه با افراد آلوده و آلودگی محیط کار دارد.

سیاست بیماری‌زایی در اماکن عمومی، محدودیت رفت و آمد، تقویت آموزش بهداشت و توصیه به قرنطینه خانگی، دورکاری در ادارات، تعطیلی مدارس و دانشگاه‌ها و آموزش از راه دور و برقراری غربالگری در مبادی خروجی شهرها از جمله اقداماتی است که می‌توان با استفاده از آن امکان شیوع بیماری را کاهش داد. استفاده از وسایل حفاظت فردی همواره آخرین راه کنترل عوامل زیان آور در محیط کار است اما در خصوص ویروس جدید کرونا و با توجه به امکان انتقال سریع بیماری و شیوع بالا توصیه می‌شود در محیط‌های کاری از خدمات به شکل حضوری و غیر حضوری به طور همزمان استفاده شود. جلب مشارکت اجتماعی از طریق رسانه‌های عمومی و استفاده از سامانه‌های ارتباطی از جمله سامانه ۴۰۳۰ که پیگیری و رصد وضعیت سلامت ایرانیان و بیماران مشکوک به کرونا را به عهده دارد از جمله موارد موجود در مدیریت ارتباطات که توسط وزارت بهداشت انجام شده و غربالگری نیز با استفاده از سامانه www.salamat.gov.ir به روش خود اظهاری از دیگر اقدام‌های حایز اهمیت در حوزه مدیریت اطلاعات

مهم‌ترین اقدام‌های قابل اجرا برای کنترل بیماری کرونا در خدمات حضوری کارکنان شامل این سلسله مراتب است:

- ممانعت از ورود شاغلان بیمار به محیط کار
- دادن مرخصی استعلاجی اجباری به کارکنان مبتلا یا مشکوک به ابتلای بیماری
- جداسازی و ایزوله کردن بیماران یا افراد مشکوک از بقیه کارکنان
- برقراری تهویه مناسب در محیط‌های کاری
- استفاده از موانع شیشه‌ای یا پلاستیک بین کارکنان و مراجعان یا بازدید کنندگان
- استفاده از وسایل و ابزار یکبارمصرف
- آموزش مداوم کارکنان در خصوص رعایت ضوابط بهداشتی، شست‌وشوی دست‌ها و نحوه استفاده از وسایل حفاظت فردی
- فاصله گذاری مناسب بین شاغلان در زمان کار، حداقل دومتتر
- کاهش ساعت کاری کارکنان یا انجام دور کاری
- کاهش مأموریت‌ها و سفرهای غیر ضروری کارکنان
- شست‌وشو و ضد عفونی مداوم سطوح و تجهیزات
- استفاده از ماسک

نتیجه گیری

با توجه به شدت شیوع این بیماری، نظام سلامت باید برنامه قابل قبولی برای مواجهه با این بیماری داشته باشد. چرا که در صورت نبود برنامه یا سیاست گذاری درست در حوزه سلامت، کشور با مشکلات عدیده‌ای روبرو خواهد شد و فشار کاری زیادی بر نظام سلامت خواهد آمد که شاید نتوان ابعاد آن را در جنبه‌های مختلف جبران کرد. جنبه‌هایی که در برگزیده مشکلات اقتصادی، اضطراب اجتماعی و عدم پاسخگویی نظام سلامت به بیماران و... است. بنابراین نظام سلامت باید درست و هدفمند با این بیماری برخورد کند. آگاهی از راهبردهای کشورهای موفق که توانستند شیوع این بیماری را کنترل و مدیریت کنند نیز می‌تواند در مقابله با این اپیدمی بسیار کمک کننده باشد.

پیشنهادهای

- برنامه ریزی برای برگزاری جلسات آموزشی و همچنین دوره‌های آموزشی به شکل مجازی
- اجرای برنامه نوبت دهی به گروه‌های مختلف مردم جهت مراجعه حضوری به خانه بهداشت و پایگاه سلامت برای دریافت خدمت
- استفاده از سیستم پیامکی و تلفنی برای ارائه خدمات بهداشتی و آموزش‌های لازم
- راه اندازی سیستم آموزش مجازی به شکل ویدیو کنفرانس

است. این سیستم با مشارکت بسیج مردمی و از طریق زیرساخت‌های نظام شبکه بهداشت درمان اقدام به ثبت داده‌ها، غربالگری و گزارش دهی می‌کند. از روش‌های مؤثر ارایه خدمات در زمان اپیدمی کرونا می‌توان به آموزش غیرحضوری، پیگیری افراد به شکل تلفنی یا پیامکی و در صورت نیاز به مراجعه حضوری از سیستم نوبت دهی گروه‌های هدف استفاده کرد. به‌رورزان و مراقبان سلامت هم مسئول غربالگری از راه دور جمعیت تحت پوشش خود هستند و هر روز طی تماس با جمعیت تحت پوشش اقدام به آموزش از راه دور می‌کنند و با چند سوال ساده در مورد علایم بیماری کووید ۱۹ آن‌ها را شناسایی کرده و موارد را در پرونده الکترونیک سلامت افراد منظور می‌کنند.

منابع

- رفیعی منش احسان و همکاران، راهکارهای کنترل عفونت کووید ۱۹ در محیط‌های کاری، فصلنامه علمی تخصصی طب کار یزد، دوره ۱۱، شماره ۴، سال ۱۳۹۸
- متقی منیکا و همکاران، مقایسه تأثیر آموزش غیرحضوری در مورد مراقبت‌های اولیه بهداشتی بر آگاهی به‌رورزان و سایر اعضای تیم سلامت، مجله پرستاری و مامایی جامعه نگر، سال ۲۶، شماره ۷۹، بهار ۹۵، صفحات ۶۴ تا ۷۱
- مسکر پورامیری محمد، شمس لیدا، نصیری طه: شناسایی و دسته بندی ابعاد واکنش نظام سلامت ایران در مقابله با پاندمی کووید ۱۹
- شاهد حق قدم هاله، فتحی آشتیانی علی، راه نجات امیر محسن و همکاران، پیامدها و مداخلات روان‌شناختی در پاندمی کووید ۱۹، مطالعه مروری

به این موضوع امتیازدهید (۱۰۰ تا). کد موضوع ۱۰۷۲۶ پیامک ۳۰۰۰۷۲۷۳۱۰۰۱ نحوه امتیازدهی: امتیازدهی شماره مقاله. مثال: اگر امتیاز شما ۸۰ باشد (۸۰ - ۱۰۷۲۶)